

יום ד', כ"ב בסיון תשס"ח (25 ביוני)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

המושבה יסוד המעלה - סיפורה של משפחת דוברובין [סיום המאמר מהדף של יום ראשון]

ואולם, להצטיינותם של הגרים בעבודת האדמה היו השלכות שליליות על היקלטותם בחברה היהודית במושבות הגליל. **נסיונם העשיר** והשיגיהם עוררו קנאה. הם הסתפקו במועט. היו עובדים חרוצים ולא התאוננו על מצבם. האיכרים [היהודים], לעומתם, הירבו להתאונן בפני פקידי יק"א שהיו מפנים אותם לדוגמה ולמופת של הגרים החרוטים והמסורים. במשך השנים, דעכה אש הקנאה ונתבטלה המחלוקת. האיכרים בגליל למדו את רזי עבודת האדמה, ובני הגרים באו בבתיים וגם נישאו לבנותיהם. אחד הנוודעים מבין הגרים היה יואב דוברובין, שעלה ארצה ב-1903, בהיותו בן 72. קלווריסקי הציע לו נחלה בת 650 דונם אדמה ללא תשלום, ביסוד-המעלה. אבל דוברובין סירב וענה: 'האיכרים ברוסיה היו אומרים: איכר המקבל נחלתו ללא מתת-כסף, חשרת הרוח תבוא ותיקח זאת ללא תמורת הכסף'.

בשלהי המאה ה-19 יצאו שני שליחים מארץ-ישראל, מאיר **דינגוף** וד"ר הלל **יפה** למזרח-אירופה על-מנת לנסות להשפיע על יהודים לעזוב את הגולה ולעלות לארץ. תחנתם הראשונה היתה בעיר קובנה. והשניים היו מקהילים את אחיהם היהודים בשוק העיר, ומספרים להם על נפלאות ארץ הקודש. הלל יפה מספר שמדי יום בא אדם מזוקן, התערב בקהל היהודי ושאל על ירושלים, הכרמל וים הגליל, התעניין לגבי אקלים הארץ, תושביה, אורחות החיים ועבודת האדמה. הוא סיפר לשני השליחים, שהוא נוצרי ממשפחת שומרי שבת, סובוטניקים, המאמינים בתנ"ך. למשפחה יש נחלות ואחוזות באסטרחן על שפת הוולגה. אותו אדם היה **יואב דוברובין**. הלל יפה מוסיף, שהוא ודינגוף התגוררו אצל הרב אלחנן **ספקטור**, שהיה אז ראש הישיבה בקובנה, ודוברובין לא הירפה מהם והיה מפליג בהתעניינותו בתנ"ך ובארץ הקודש. "מדי ערב היה מופיע לפני שעזבנו את קובנה לפגוש את אחינו היהודים בקישנב. ערכו לנו צרמוניה (מסיבת פרידה) בחצר בית הכנסת, רבים באו להיפרד מאתנו ובין הבאים גם יואב דוברובין. אמרתי לו במשך כשבועיים באת לשמוע אותי, צמא ודאי לדעת יותר על ארץ הקודש, עצתי לך תתגייר, ותעלה עם משפחתך להיות איכר יהודי בארץ-ישראל. ורבי יצחק אלחנן ספקטור הוסיף ואמר לדוברובין באותו מעמד: 'במשך כשבועיים מדי ערב, באת לביתי, לפגוש את אורחי, השליחים מארץ הקודש. הספקנו להתיידד. אם תבוא לשוק קובנה אתה ומשפחתך מוזמנים להיות בביתי.' "

ואכן הידידות נרקמה והיתה, וכעבור שנתיים וחצי יואב דוברובין ומשפחתו עברו גיור כהלכה. הוא ומשפחתו חזרו לאסטרחן, מכרו בסכום-כסף גדול את בית אחוזתם והחליטו לעלות לארץ-ישראל, כדי להיות בה עובדי אדמה. הם הביאו עמם מחרשות, עגלות, כלי זריעה וקציר, כלי דיש, אוכפים ומחבצה להפרדת חלב. בדרכם, עברו דרך אודיסה, ועמם ספר-תורה, שנמצא עד היום בבית-הכנסת ביסוד-המעלה. הם הגיעו לנמל יפו. משם עברו לחדרה, בית-גן בבקעת-יבנאל, עד שהגיעו למושבה יסוד-המעלה.

"כי לא יטש ה' עמו וְנִחַלְתוּ לֹא יֵעָזְבוּ." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', כ"ב בסיון תשס"ח (25 ביוני)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

יואב דוברובין רכש בכספו את השטח, משפחתו בנתה בית אחוזה – חצר מרובעת רחבה מוקפת חומה, שכל הפתחים פונים לתוך החצר, כך שקשה לפרוץ, לשדוד ולהתנפל. האחוזה נמצאה מחוץ למושבה. בני המשפחה העמיקו ושיפצו באר-מים קיימת, עד שהגיעו לשפע מ-תהום. את המים העלו מהבאר בעזרת אנטיליה שהופעלה על ידי הרוח. כאשר הרוח נשבה, שרשרת הדליים העלתה מים למשפך. משם הם זרמו בצינור לבריכה וממנה בתעלות לבוסתן וגן הירק. אבל אחוזת דוברובין נמצאת בבקעת החולה שבגליל. עמק מוקף הרים הסוגרים מסביב. כיוון שכך, רוח כמעט שלא היתה, והמים לא עלו. בני המשפחה פירקו את המניפות שהופעלו על ידי הרוח, והתקינו מדרכה – גרמי מעלות, על-מנת ששור או ג'מוס יניעו את האנטיליה. הבהמה היתה מסובבת את גלגלי-השיניים, ושרשרת הדליים היתה מעלה מים ממעמקי הבאר.

משפחת דוברובין גידלה באחוזה שוורים, פרות, סוסים, עופות, ובביצת החולה הסמוכה לאחוזה רעתה להקת האווזים הענקית. תוך תקופה קצרה הם פיתחו משק חקלאי מסודר. כיוון שידעו את תורת מחזור הזרעים, הגיעו ליבולים גדולים, ובמשך שנים זה היה סוד הצלחתם, בנוסף על ציוד חקלאי שהביאו עמם מרוסיה. אבל יואב דוברובין לא הסתפק בכך. הוא יצא לרוסיה, ובשובו הביא כלי-עבודה, שסייעו בהעלאת הרמה החקלאית של האחוזה.

מדי בוקר היה יוצא לעבודת השדה, הוא וארבעת בניו, בחורים כארזים כולם, חזקים גבוהים ועובדים להפליא. אבי עזיאל סיפר לי, כי יואב היה נעצר בהליכתו בשדות התירס, פורש ידיו לצדדים ומודה לריבונו של עולם שזיכה אותו ואת משפחתו להיות עובדי-אדמה יהודים בארץ ברוכה זאת.

בשנת 1922 נערכה במושבה ראש-פינה תערוכה חקלאית, ובה התקיימה תחרות מי הוא החקלאי בגליל בעל השור הכבד ביותר. התקינו משקל (קבן) גדול, והגיעו 26 משתתפים. דוברובין היה מספר 14 ברשימה. כאשר השור שלו עלה על המשקל נקרעו הקפיצים והמשקל התפרק ודוברובין קיבל מדליה על גידול השור הכבד ביותר בגליל.

בשנת 1927 פתח הנציב העליון הבריטי, הפילדמרשל לורד **פלומר**, תערוכה חקלאית בעכו. רבים מאיכרי הגליל הביאו מוצגים, קוסטיצקי מיבנאל הביא את הדלעות (קלבסות) הגדולות ביותר; קזוין מראש פינה את עלי הטבק הרחבים ביותר, לישנסקי ממטולה את הפקעות של הרקפות הגדולות ביותר; ויואב דוברובין הישיש נסע כמעט שלושה ימים עם הטמבורה (עגלה דו-אופנית רתומה לסוס), והביא עמו שני שקים גדושים. שאל אותו מארגן התערוכה: אדון יואב, איך הצלחת להביא מהגליל שני שקים מלאים ביצים של יונים, דרך צפת שבהרים, ואף ביצה לא נשברה? השיב דוברובין: לא אדוני, אלו לא ביצים של יונים, כי אם גרגרי חימצה (חומוס) בגודל ביצי יונה. ואכן, בתערוכה קיבל יואב דוברובין תעודת-הוקרה על גידול גרגרי החימצה הגדולים ביותר בארץ-ישראל.

"כי לא יטש ה' עמו וְנִחַלְתוּ לֹא יַעֲזֹב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', כ"ב בסיון תשס"ח (25 ביוני)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אחות דוברובין שכנה ליד ביצה שנקראה בפי חוקרי המלריה באוניברסיטה העברית ובמפות מנדאטוריות 'ביצת דוברובין'. בביצה שרצו יתושי האנופלס, מעבירי מחלת הקדחת, וזו היכתה בדוברובינים ללא רחם. תחילה נראו הדברים באור חיובי. שלוש שנים עברו על המשפחה בעבודה מתוך שמחה על הבניין והישיבה בארץ ישראל. האב הזקן טרח והשיג ספרי-תפילה בשם 'כינור ציון', הכתוב באותיות קיריליות, בתרגום רוסי-עברי, כי כל בני המשפחה דיברו בימים ההם רוסית, ורק הצעירים התחילו ללמוד את הלשון העברית. יואב הזקן היה נאנח ואומר: נחמה אחת יש לי בעולם, שאלה הקטנים שעלו אתי לארץ-ישראל, ואלה שנולדו כאן מדברים עברית. זקני יסוד-המעלה מספרים, שאפרים דוברובין, בן הזקונים של יואב, היה החזק בין אנשי הגליל, וכשהיה שר שירים רוסיים, שמעו את קולו מקצה המושבה עד לחורשת האקליפטוסים שלשפת הביצה. בימי חג ומועד ובכל שמחה היו איכרי המושבה באים לבית דוברובין מתאספים ושרים במקהלה, ויעקב הבן מנצח עליהם בקולו הערב והנעים, הוא הפותח וכולם עונים אחריו.

אבל סדרי הבית השתבשו כשהביצה החלה מפילה חללים. תחילה זה נופל למשכב וזה קם, ואחד משמונת הסוסים עומד תמיד מוכן לדהור להזעיק את הרופא. מספרים, שהסוסים היו כבר מנוסים ורגילים כל-כך בדרך זו, שאם עלה מי מבני הבית על אחד מהם, היה הסוס פונה מייד לבית הרופא ועומד ומחכה שם. הראשון מבני משפחת דוברובין שהקדחת האכזרית נעצה בו את ציפורניה, היה הבן יעקב. חלל ראשון במשפחה, והוא בן 25 שנה, ולו אשה בהריון ובת. יואב דוברובין ובניו לא נואשו והוסיפו לעבוד אם אדמתם, אבל המלריה לא הירפתה מהם, וגם את הבן אברהם תקפה. הוא מת והשאיר אחריו אשה וילד.

כאשר באו איכרי הגליל לנחם את יואב הזקן על מות בניו, קם ונשא דבר עידוד ונוחם לחיזוק הרוח, הוא פתח ואמר לאיכרים, ובעיקר לבניו: "אל תבכו למתים. אין להרהר אחרי מידותיו של הקדוש ברוך הוא. ואשר לרכוש, הלא ידעתם בניי, כי לא לעשות רכוש באתי לארץ-ישראל. הימים הקשים גם הם לא לעולם יעמדו, והנה בכל העיתות אשר עברו עלינו ובכל הפורענויות לא שמעתי מפיכם אף פעם מחשבה לעזוב את הארץ. סימן טוב הוא לכם בניי, אות כי אתם נאמנים לי, לכן תחיו לאורך ימים ותזכו לראות נחת חלף הסבל שסבלנו יחד. כך היה רצון מלפני הקדוש ברוך הוא."

משפחת דוברובין הקפידה על שמירת מצוות הדת. מדי שבת היו בניה הולכים לבית-הכנסת, ויואב מתכבד ועולה לתורה. בבית-הכנסת נפל הדבר, שכל אנשי יסוד-המעלה דאז מזכירים אותו בהתרגשות. באחת השבתות, בסוף תפילת מוסף, תקף ראש הקהל בדרשה שלו את דוברובין ואמר לו: 'יואב! אתה קברת כבר שני בנים, למה אתה מחכה כאן בבית האחוזה? האם אתה רוצה גם לקבור את שני הקטנים האלו?' יואב חזר מבית-הכנסת לבית האחוזה וסיפר זאת לבניו. סר זעף היה. בניו רצו לצאת למושבה ולהחזיר לראש הקהל, אבל הוא מנע זאת בעדם. בן 94 היה אז, אשתו רחל חולה, הבן

"כי לא יטש ה' עמו וינחלתו לא יעזב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', כ"ב בסיון תשס"ח (25 ביוני)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

המבוגר יצחק ערירי, והבן הצעיר אפרים נשוי לאסתר, ולהם שני ילדים קטנים בני שש ושבע, יעקב ורות. באותה שבת הגיע יואב להחלטה: חובה עליו להציל את שני נכדיו הנמצאים אתו באחוזה, הוא החליט לנטוש את בית האחוזה, להשאיר במשק את הבן המבוגר יצחק, להתרחק מהביצה, מהאנופלס ומהמלריה למושבה ראש-פינה השכנה.

במוצאי-שבת לאחר ההבדלה העמיס את העגלה, והמשפחה יצאה לדרך. תחילה פנה יואב לבית-הכנסת. האיכרים במושבה היו יהודים חרדים, עבדו כל השבוע בשדות ובשבת התפללו בבית הכנסת ונחו. והיה מנהג במושבה, שאחרי ההבדלה לומדים האיכרים בבית-הכנסת שיעור גמרא. וזו היתה הזדמנות ליואב דוברובין להיפרד מהם. עד ראייה, שהיום הוא בן יותר מ-90 שנה, מספר: לא עברה שעה מעת שראש הקהל התחיל להעביר את השיעור בגמרא, נכנס ילד לחדר הצדדי שבו ישבו האיכרים ולמדו, ואמר: בואו תראו בחוץ, פרד ועגלה, והסובוטניק הזקן יואב עם הזקן הלבן.

הקהל יצא בעקבות ראש הקהל, והכול ראו פרד רתום לעגלה, מעט חפצים מטלטלים, יואב אוזח במושכות, לידו יושבת אשתו ומאחוריהם בעגלה הבן הצעיר אפרים. אשתו אסתר, ובידיהם ישנים שני ילדיהם הקטנים. ראש הקהל ניגש, תפס את המושכות וביקש מיואב דוברובין לרדת מהעגלה, להיכנס לבית-הכנסת ולעלות על הבמה. הוא פתח את דלתות ארון הקודש, פנה לדוברובין ואמר לו:

"**יואב**, אמור לקהל את האמת, כאן בבית-הכנסת אל מול ספרי התורה: אתה לא מתחרט שהתגיירת, עזבת את אסטרחן, ועלית להיות איכר יהודי בארץ-ישראל? אחר-כך בנית את בית האחוזה בגליל וקברת את יקיריך, והלילה, מוצאי-שבת, עם פרד, עגלה וקצת חפצים, אתה עוזב את נחלתך, ועובר לראש-פינה."

יואב דוברובין לא השיב. הוא קם על רגליו וקהל המתפללים קפא על מקומו. באותה שבת התארח במושבה דוד שוב, מייסד ראש-פינה. הוא ניגש ליואב דוברובין, נתן לו דף-נייר וביקשו לכתוב את תשובתו. יואב כתב עברית, אבל באותיות קיריליות:

"אחי האיכרים, אנשי יסודקה [יסוד המעלה] נחמה אחת יש לי בעולם הזה, שאלה הקטנים, הנכדים שלי יעקב ורות, יידעו לקרוא את התנ"ך בעברית. ואתם הרי יודעים שלא באתי לארץ הקודש להרבות נכסים וממון, כי אם מתוך אהבת הבורא."

דממה מעיקה השתלטה על בית-הכנסת, איש לא זע, יואב דוברובין הענק הגלילי פסע ויצא, עלה על העגלה, אחז במושכות ונסע לראש-פינה.

בראש-פינה גידל יואב דוברובין תרנגולות ואוזים, עיזים, עדר-כבשים וגם שלוש פרות. מאחורי הבית הוא סיקל חלקה, ובה גידל ירקות. אבל מן השמיים נלחמו בו ובמשפחתו, הבן אפרים שחרש בכרם הזיתים עם השור, נעקץ על-ידי זבוב, ויואב בן ה-95 קבר גם את בנו הצעיר. האלמנה אסתר היתה בהריון. כעבור שלושה חודשים ירדה להשקות את הכבשים במעיין, כרעה ללדת ונפטרה. יואב ואשתו רחל טיפלו בשני הנכדים, לאחר

"כי לא יטש ה' עמו וְנִחַלְתוּ לֹא יֵעָזֵב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', כ"ב בסיון תשס"ח (25 ביוני)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

חמש שנים נפטרה רחל. יואב בן המאה המשך לחיות בגליל וטיפל במסירות בשני הנכדים. הוא נפטר בגיל 104.

עד שנת 1968 התגורר בבית האחוזא הבן המבוגר יצחק, שנשאר לטפל במשק שביסוד המעלה. על-אף גילו המופלג, צועד היה זקוף בשדות אחוזת אביו, ולידידיו אמר נחרצות: 'את יסודקה שלי לא עוזבים', אבל בגיל 92 נחלש והועבר לבית-אבות בגדרה, לא לפני שהעניק למדינת ישראל את האדמות ובית האחוזא.

כיום שופץ המקום והפך למוזיאון וארכיון, המספר את סיפורה ההירואי של משפחת דוברובין ואת סיפורה של המושבה יסוד המעלה, שזה מכבר עברה את גיל המאה.

=====

בתחילת 1967 היה יצחק דוברובין איש זקן מאוד, שנאחז בציפורניו באחוזא הגלילית. כתב העיתון 'במחנה נח"ל', נחמן שי, ביקר אצלו באותה עת, והרי כמה מרשמיו:

אחוזת דוברובין, 1966-1967, למי זה משנה בעצם? ליצחק ודאי שלא, 'איזו שנה היום, אני יודע, אני?' בחדרו-מטבחו מצוי עיתון מינואר 1964. להוציא את המזון, זה החפץ הטרי ביותר. הקוקיה על הקיר נופצה מן הסתם אי-שם בשנות ה-40 המוקדמות ולידה מתנוססת בגאווה תעודה המעידה כי משפחת דוברובין זכתה בציון-לשבח בתערוכה החקלאית שנערכה בשנת 1927, בחסות הוד מעלתו הנציב העליון הלורד פלומר, 'זה שלנו', הוא מתחייך.

יש לו חיוך שקט, עצור, המוחלף בן-רגע בגלי צחוק שוצפים. הוא אינו דובר עברית או ערבית או רוסית. הוא דובר גם ערבית וגם רוסית וגם עברית בבלייל שרק מעטים מבני יסוד המעלה מסוגלים להבינו כהלכה. עם הילדים, הדור הצעיר של המושבה מצא קשר בדרכים אחרות. אין כמוהו אוהב לקפוץ מסוסתו אל גן הילדים, הדבוק לדרך העפר המוליכה לביתו, לשחק עם הזאטוטים החמודים. הללו, יש לציין, אינם חוסכים אהבה מ'דוד', בעצם 'סבא', יצחק.

500 מטר של בוץ מפרידים בין ביתו של דוברובין לבין המושבה, אך אלה הם 500 מטר שכל פסיעה בהם מחזירה אותך לאחור, אל תחילתה של יסוד-המעלה. מוזיאון היה צריך לעשות מן הבית הזה.

[<http://lib.cet.ac.il/pages/item.asp?item=8153&kwd=1578>]

"כי לא יטש ה' עמו וְנִחַלְתוּ לֹא יֵעָזְבוּ." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל